

Eräs epäonnistunut kätyrikokous

Kirj. Richard Pesola

Vuon 1907 ja 8:san tienovissa te-
kivät Am. suomal. pikkuporvarit
ja heidän talutusnuorissaan uskol-
lisesti kulkevat tietämättömät työ-
läiset ikäänkuin jonkunlaisen "vii-
meisen ponnistuksen" sosialismia
vastaan, sen perinpohjin kukista-
misen tarkoituksella. Hyökkäilleet
he olivat kiivaasti liikettämme vas-
taan sitä ennemminkin, mutta ei
niin järjestelmällisesti kuin sanot-
tuun aikaan. Syy siihen oli se, et-
tä he alkoivat nähdä sosialismin
tempaavan pois kaiken maaperän
heidän jalkojensa alta. Siksi he
niin kovan äläkän päästivät ja ryh-
tyivät kätyrikokouksista pelastus-
ta etsimään niinkuin hukkuva ol-
jenkorresta. He jättivät kaikki va-
pamielisyys-, sosialismille suope-
us- ym. naamarit pois ja kävivät
julkiseen sotaan nopeasti kasvavaa
työväen liikettä vastaan.

Minnesotan lakko oli se, joka
saattoi aikaan tuon käänteen. Niin
epäonnistunut kuin se olikin, vai-
kutti se kuitenkin selvästi
työllään elävän työväen ja keino-
televan pikkuporvarillisen kansan-
aineksen välirajoihin. Samoin se
myöskin selvensi Am. suomal. van-
hoillisen ja edistysmielisen, s.o. so-
sialistisen kansanaineksen suhdet-
ta toisiinsa. Sitä ennen olivat ne
joskus sopineet yhteistyöskente-
lyyn, kuten esim. v:na 1906 pidet-
tiin Hancockissa, Mich. Rocklan-
din lakkotapahtumien johdosta yh-
teinen kansankokous, jossa esiin-
tyivät puhujina niin periaatteelli-
sesti toisilleen vastakkaiset henki-
löt kuin Työmiehen silloinen vas-
taava toimittaja Kaapo Murros ja
sittemmin sosialismin vastustami-
sesta yleisesti tunnettu raittiussak-
sa Alfred Laakso. Tämänluontois-
ten kokousten pidon teki lähes

mahdottomaksi Minnesotan lakko.
Se poltti kaikki sillat taantumuk-
sellisen Am. suomal. pikkuporva-
riston ja luokkatietoisien, edistys-
tietä eteenpäin kulkevan työväen
väliltä.

Vaikuttavimpana syynä siihen,
että puheenalaiseen käänteeseen
jouduttiin, on pidettävä sitä, että
Minnesotan lakko uhkasi suomal.
pikkuporvaristoa vararikolla. Pik-
kuporvaristo siellä, kuten aina ja
kaikkialla, oli alkanut kätyriä
lakkolaisia vastaan, tekemällä näil-
le äänenkannattajansa Amerikan
Kaiun johtamana jos minkälaisia
karhunpalveluksia. Se johti lak-
kolaiset boikottamaan pikkuporva-
reita ja perustamaan omia kauppo-
ja. Pikkuporvaristo raivostui, sil-
lä uhkasihan sitä nyt ilmeinen hä-
viö. Ja kun asiantila lakon loput-
tuakaan sille ei edullisemmaksi
käynyt, paisui sen raivo yhä. Sen
raivon valtaamana se sitte ryhtyi
niitä n. s. kätyrikokouksia pitä-
mään.

Tuskin koskaan sen ennen tai
jälkeen ole Am. suomal. pikkupor-
varisto kautta maan ollut yksimie-
lispää kuin puheenalaiseen ai-
kaan. Kohta sen jälkeen, kun en-
simäiset kokoukset oli Minnesotas-
sa pidetty ja niissä sosialismi tuo-
mittu ja uhattu yksityisiä sosialis-
teja maastakarkoituksella, alkoi sa-
manlaisia kokouksia ilmetä muual-
lakin. Niitä koetettiin panna toi-
meen Michiganissa, Wisconsinissa
ja Oregonissa y. m.

Keväällä v:na 1908 ehti hyöky-
laine tuosta Am. suomal. pikkupor-
varien liikehtimisestä äärimäiseen
länteen, Astoriaan asti, tullen se
sinnekin kätyrikokouksen toimeen-
panoyrityksen muodossa. Juuri
tuosta Astorian suomal. pikkupor-

varien epäonnistuneesta kätyrikoukuksesta aijoinkin tässä vähän kertoa.

Tässä on kuitenkin ennen tuon kokouksen vaiheiden kertomista sanottava, että sosialistien toimesta sanotulla paikkakunnalla oli sitä ennen pidetty suuri kansankokous, jossa oli pantu yksimielinen vastalause Minnesotan ym. seutujen kätyrikokousten toimeenpanijoita vastaan. Se oli kiihottanut yhä porvarillisten mieliä, jotka jo entuudestaan, Toverin perustamisen ym. seikkojen vaikutuksesta olivat tavattoman ärtyneet. Muistan, kun palasin Toverin kiertoamatkalta, niin olivat suomalaiset pikkuporvarit niin äkiintyneitä kaikille meille tunnetuille sosialisteille, että olisivat silmille sylkeneet, jos vaan olisivat uskaltaneet. Kaikkialla puhuivat he sosialistien anarkistisuudesta, maastakarkottamisesta y. m. s. Saivatpa vimmaksi amerikalaisiakin pikkuporvareja mukaansa. Eräs heidän sanomalehtimiehensä, joka sairasti anarkismikauhua, julkisesti ehdotti näihin aikoihin, että Uniontown — se kaupunginosa Astoriasta, jossa etupäässä asuivat suom. sosialistit — olisi dynamiitilla räjähdettävä ilmaan y. m. s. Eikös olutkin johdonmukainen anarkismikauhuinen?!

Mutta eipä suomalaiset pikkuporvarit olleet häntä huonompia. Niinpä eräs Osvald Gustafson — tunnetun sosialistisyöjän poika — oli myös uhkaillut Toverin liikkeen ilmaan räjäyttämistä. Monia muita samanluontoisia uhkauksia siltä taholta ladeltiin, jotka kaikki Lännen Untiset — Astorian suomalaisporvariston äänenkannattaja — kruunasi kansallismaineen kohottamiseksi.

Näihin aikoihin ilmestyi eräänä lauuantaina katutolppiin y. m. ilmoituksia, joissa kehoitettiin sunnun-

taina "kaikkien agitaattorien kiihotuksesta vapaiten kansalaisten" kokoutumaan kansalliskokoukseen Ylä-kaupungin Kansallisyhdistyksen haalille kello 2 jpp. panemaan vastalause sosialisteja vastaan ja miettimään keinoja sosialismiin tuhoamiseksi.

Nuo ilmoitukset herättivät meikäläisten tahollakin kohta ansaitun huomion, huomasimmehan olevan kysymyksen meikäläisten "suolineen ja sorkkineen" syömisestä. Me kiinteämmästi sosialistisen liikkeen mukana olevat henkilöt pidimme silloin vastustajiltamme suljetun kokouksen — siis jonkunlaisen "masiinakokouksen", jonka päätökset eivät kuitenkaan olleet tähdätyt liikkeemme sisään, vaan ulospäin — porvareita vastaan — Toverin toimituksessa. Siellä suunnittelimme kokousmenettelymme, joista päätettiin antaa tieto kaikille puoluetovereille ja sosialismille myötätuntoisille, m. m. päätimme kehottaa kaikkien meikäläisten saapumaan kokouspaikalle hyvissä ajoin ennen kokouksen alkamismäärää.

Kun seuraava päivä tuli, niin sainme huomata "masinoimisestamme" olleen hyvät tulokset. Klo yhden jälkeen tulivat avaran Kansallisyhdistyksen haalin kaikki istuimet meikäläisiltä ylösotetuiksi. Kun klo oli kaksi ja joitakin vanhollisia lapsineen ilmestynyt haalin sivupuoliin kuikistelemaan, saatoimme helposti pitää itsemme ylpeinä siitä, ettemme sodankäynnissä olleet tehneet yhtä turmiollisinta perusvirhettä, nimittäin, laske-neet omaa voimaamme liian suureksi ja vastustajimme voimaa liian heikoksi, jonka virheen meikäläisiin nähden takäläinen suomalainen poroporvaristo on aina silloin tehnyt, kun se on julkiseen sotaan ryhtynyt. Kuten viisaat so-

dankävijät ainakin, olimme me laskeneet oman voimamme paikalleen — ei hituistakaan suuremmaksi tai pienemmäksi kuin mitä se todellisuudessa oli. Sen osotti jo sekin, että kun vihdoin monien vaatimuksiemme perästä saimme kokouksen avatuksi ja ryhdyttiin virkailijain vaaliin, niin kaikki meidän laskelmamme pitivät paikkansa. Me saimme kuin saimmekin omat virkailijamme kokoukselle.

Sitte alkoi varsinainen ristituli. Vastustajamme olivat tilaisuuteen haalanneet puhujakseen erään rapiolle joutuneen herraskaisen V. Bergmanin, joka sitte alkoi tekemään syytöksiä meitä vastaan. Vaikkapa hän saikin 25 dollaria — omien sanojensa mukaan — puhumisestaan tässä kokouksessa, niin osottautivat hänen syytöksensä naurettavan lapsellisiksi ja köykäisiksi. Meikäläisten taholta puolustusta johti Aku Rissanen, apunaan ollen V. Riippa, K. Kuusi, I. Pentola ja allekirjoittanut y. m. Samalla kuin meidän taholta puolustauduttiin, hyökättiin myöskin vihollisiamme vastaan. Me osotimme, että meikäläisten joukossa ei ole ainuttakaan anarkistia, mutta syyttäjäimme joukossa on.

— Tahtooko yleisö, että minä osotan ilmi elävän anarkistin löytyvän tässäkin huoneessa? — kysyi Rissanen.

— Tahdomme, tahdomme! — huusi yleisö.

Silloin Rissanen osotti kädellään ovenpieltä kohden, jossa seisoi O. Gustafson ja sanoi:

— Katsokaa tuonne ovenpieleen nuorempaa Gustafsonia. Hän on uhannut räjähdyttää Toverin liikkeen ilmaan. Hän on siis anarkisti.

Meikäläisten taholta naurettiin — ei siksi, ettei olisi pidetty asiaa vakavana, vaan siksi, kun vastustajamme olivat saaneet niin sievä-

sti silmilleen meidän päällemme heittää yritetyn loan.

— Todistappas syytöksesi! Minä takaan poikani olevan viattoman — huusi vihasta puhkuen vanhempi Gustafson, O. Gustafsonin isä.

Rissanen nimitti kaksi henkilöä, joille O. G. oli uhkaillut Toverin räjähdyttämistä ja nimitetyt henkilöt olisivat olleet valmiit astumaan todistamaan, mutta sitä ei enää vaadittu.

Sensijaan eräs pikkuporvari Larson nousi tekemään uuden syytteen. Hän syytti Toveria liikkeensä boikottauksesta. Kertoi, että monikin sosialisti, kuultuaan, ettei hän ilmota Toverissa, jättää kaupat hänen kanssaan tekemättä. Vaati Toverin yhtiön presidentiltä H. Koljoselta, joka oli tilaisuudessa saapuvilla, selitystä moiseen vääryyteen. Mutta tri Koljonen ei ruvennut Larsonille niin yleisellä paikalla reseptiä antamaan. Sen sai tehdä joku muu vähemmän lääketiedettä tunteva henkilö. Mutta pääasiallisesti se tuli saman sisältöinen kuin sekin, minkä vain lääkäri Koljonenkin olisi voinut antaa, nimittäin: jos tahtoo Toverin lukijain kanssa tehdä liikettä, tulee ilmoittaa Toverissa. Ja — sivumiehen sanoen — tuon reseptin ottikin Larson pian kokouksen jälkeen käytäntöön.

Kuten jo huomattu, kääntyi tämä kokous täydelleen meille hyväksi ja vastustajiamme vastaan. He tulivat niin häväistyksi, että kun me vaadimme kokouksen kokoonkutsujia esiin, ei muut kuin eräs räätäli Kiljunen noudattanut vaatimustamme. Toiset häpeissään luikkivat tiehensä.

Siten päättyi tämä epäonnistunut käyrikkokous eli sellaiseksi ajottu, mutta josta muodostuikin Astorian suomalaiselle työväestölle voitokas voimannäyttilaisuus.